Popis izloženih predmeta

Lokalitet Štrbinci

1. Staklena boca s kuglastim tijelom, PN 7, G 101, 2. pol. 3. st. – početak 5. st.
2. Staklena bočica PN 48, G 76, 4. st.
3. Staklena bočica PN 22 G 67, 4. st.
4. Stakleni balzamarij PN 26, G 108, 4. st.
5. Stakleni vrč, inv. br. 1213, G 34, 1. - 2. st.
6. Staklena čaša PN 21, G 108, 4. st.
7. Staklena boca s kuglastim tijelom, inv. br. 1208, G, 4. st.
8. Pozlaćeno stakleno dno s prikazom bračnog para, inv. br. 723, 4. st.
9. Pozlaćeno stakleno dno s prikazom obitelji, inv. br. 1218, G 45, 4. st.
10. Ogrlica s perlama od staklene paste, inv. br. 1192, G 19, 4. st.
11. Brončana ogrlica, inv. br. 1183, G 15, 4. st.
12. Dio ogrlice s perlama od staklene paste, inv. br. 1414, G 74, 4. st.
13. Brončana lukovičasta fibula, inv. br. 1202. G 28, 4. st.
14. Brončana fibula u obliku tanke romboidne pločice, inv. br. 1303, površinski nalaz, 1. - 3. st.
15. Prsten, crno lijevano staklo, inv. br. 386, površinski nalaz, 3. – 4. st.
16. Prsten, srebro i karneol, inv. br. 873, površinski nalaz, 2. St.
17. Prsten, bronca i karneol, inv. br. 1293, površinski nalaz, 1. st.
18. Prsten s urezanim kristogramom, bronca, inv. br. 1291, površinski nalaz, 4. st.
19. Pojasna kopča, bronca, inv. br. 1393, G 86, 4. st.
20. Naušnice, par, bronca i staklena pasta, inv. br. 1259, G 52, 3. – 4. st.
21. Naušnice, par, bronca i staklena pasta, vidljivi ostaci tkanine, inv. br. 1184, 4. st.
16. Naušnice, par, zlato i staklena pasta, inv. br. 777, G 4, 4. st.
17. Naušnica, bronca i staklena pasta, inv. br. 1371, G 94
18. Narukvica, bronca, inv. br. 1402, G 94, 4. st.
19. Narukvica, crno lijevano staklo, inv. br. 782, G 2, 4. st.
20. Narukvica, bronca, inv. br. 1199, G 24, 4. st.
21. Narukvica, brončani lim, inv. br. 1428, G 106, 4. st.
22. Narukvica, bronca, inv. br. 1427, G 106, 4. st.
23. Trokutasti zabat grobnice G 5 s freskom , 4. st.
24. Keramički vrč, inv. br. 763, G 1, 4. st.
25. Keramički vrč, inv. br. 1368, G 80, 4. st.
26. Kamena ploča s javnim natpisom o Certisiji, 4. st.

Lokalitet Župna crkva

27. Naušnica s tri koljenca, bronca, G 475, 12. st.
28. Naušnica s dva zrna od pečene zemlje, bronca, G 475, 12. st.
29. Trojagodne naušnice, par, srebro, G 187, 12. st.
30. Naroskane naušnice, par, bronca s tragovima posrebrenja, G 191, 13. st.
31. Prsten srebro, G 191, 13. st.
32. Naroskane naušnice, par, bronca s tragovima pozlate, G 79, 12. st.
33. Prsten, srebro, G 472, 12. st.
34. Trojagodne naušnice, 3 kom., bronca, G 146, 12. st.
35. Karičica, željezo, G 146, 12. st
36. S – karičice, 5 kom., bronca, G 146, 12. st.
37. S – karičica, srerbro, G 418
38. S – karičica, srerbro, 2 kom., G 317
39. S – karičica, srerbro, 2 kom., G 419
40. Kasnosrednjovjekovni oslikani vrč s dvije ručke, jama J – 17
41. Trbušasti keramički lonac, poluukopana kuća J – 67,
42. Trbušasti keramički vrč s dvije polukružne ručke, jama J- 102
43. Trbušasti keramički lonac, jama J – 166

Pozlaćeno stakleno dno s prikazom obitelji, 4. stoljeće (autor M. Topić)

Nakladnik: Muzej Đakovštine
Za nakladnika: Borislav Bijelić
Autori izložbe: Ivo Pavlović i Ana Grbeša
Autor teksta: Ana Grbeša
Grafičko oblikovanje i tisak: Hardy, Đakovo
Naklada: 150 primjeraka
ISBN 978 953 7128 531

MUZEJ ĐAKOVŠTINE ĐAKOVO

Odabir materijala s arheoloških lokaliteta Štrbinci i Župna crkva

Pozlaćeno stakleno dno s prikazom bračnog para, 4. stoljeće (autor: M. Topić)

Đakovo, listopad 2014.

Arheologija je znanstvena disciplina koja nastoji rekonstruirati povijest na temelju materijalnih dokaza. Često za razne događaje i razdoblja iz prošlosti nemamo druge mogućnosti u procesu njihovog otkrivanja, nego zakopati lopatu izravno u zemlju i potražiti odgovore. Osnovna je namjera bila ovom izložbom prezentirati odabrani materijal s dva svima nam poznata arheološka lokaliteta, Štrbinaca i Župne crkve, kako bi svjedočio o povijesti i kontinuitetu života Đakova i Đakovštine kroz razdoblja koja nam nisu ostavila pisanih odgovora o načinu života ovdje, nekada davno prije nas. Arheološki lokalitet Štrbinci smješten je 3 kilometra južno od Đakova i rasprostire se na površini od 63 hektra. Već duže vremena postoji pretpostavka kako se na Štrbincima najvjerojatnije nalazila rimska Certisija, grad poznat iz antičkih izvora kojeg spominje i javni kameni natpis. Na istom lokalitetu se pronalaze slojevi iz pretpovijesnog, antičkog i srednjovjekovnog razdoblja, iako je javnosti lokalitet poznat prvenstveno zbog svog antičkog sloja koji sadrži materijal datiran od 1.-4. stoljeća. Nalazište je privuklo pažnju stručnjaka još početkom 20. stoljeća, a od 1999. godine na Štrbincima se provode sustavna arheološka istraživanja koja su se usredotočila na južni dio lokaliteta. Na tom dijelu Štrbinaca istražuje se kasnoantička nekropola. Kameni natpis, kojemu nažalost neznamo točno mjesto pronalaska, je također jedan od ovdje izloženih predmeta. Sam natpis, kao i antički izvori spominju Certisiju kao putnu postaju i sjecište puteva na kojoj su se križale cesta Emona (Ljubljana) – Sirmij (Srijemska Mitrovica) s cestom prema Saloni.

Javni natpis o Certisiji (autor M. Topić)

Sačuvani dio natpisa glasi:
[---a]ccede ad Certissia[m---]
[---] memor cupias [---]
[---] est caput v[iarum ---]

Prijevod sačuvanog teksta je:
...pristupi u Certisiju;
sjećajući se poželi
/ona/ je sjecište cesta

Među najznačajnije predmete sa Štrbinaca ubrajamo dva staklena dna s prikazom umetnutim između dva sloja stakla i izrađenim od zlatnih listića. Na jednom staklenom dnu nalazi se prikaz bračnog para, a na drugom prikaz četveročlane obitelji. Takvi predmeti su rijetkost u Panoniji pa njihov pronalazak daje poseban značaj ovom arheološkom nalazištu.

Par zlatnih naušnica, Štrbinci, 4. stoljeće (autor M. Topić)

Lokalitet Župna crkva je nalazište srednjovjekovnog groblja i naselja. Smješten je iza župne crkve Svih svetih, na prostoru današnjeg javnog parkirališta. Arheološka istraživanja koja su trajala od 1995. do 1997. godine, bila su zaštitnog karaktera, a provedena su zbog planirane gradnje poslovnog centra i hotela. Istraživanja su utvrdila da se đakovačko srednjovjekovno naselje smjestilo na područje koje je ranije zauzimalo jedno manje rimsko selo. Srednjovjekovno groblje i naselje smješteni su jedno pokraj drugoga, te u raznim razvojnim fazama zadiru jedno drugome u prostor. Glavninu istraženog prostora zauzima groblje, dok su kuće srednjovjekovnog naselja smještene sjeverno i istočno duž čitavog groblja. Ukupno je istraženo 486 grobova. Pokapanje je na srednjovjekovnom groblju u Đakovu bilo kosturno, orijentacija grobova je zapad - istok, tako da je glava pokojnika uvijek smještena na zapadnoj strani. Stanovništvo koje se ovdje pokapalo bilo je kristijanizirano. Prekid pokapanja na ovom groblju uslijedio je za vrijeme turske vladavine. Pomoću grobnih priloga, i to uglavnom nakita, bilo je moguće utvrditi tri faze pokapanja. Prva faza smještena je u 9. stoljeće i traje sve do početka 12. stoljeća. Druga faza pokapanja na goblju datira od početka 12. stoljeća do sredine 13. stoljeća. Treća i posljednja faza smještena je u sredinu 13. stoljeća i traje sve do polovine 16. stoljeća. Glavninu grobnih priloga čini nakit. Među nakitnim oblicima u najvećem postotku nalazimo karičice, osobito S – karičice te filigranski nakit. S – karičice najjednostavniji su oblik nakita, a karakteristična su odlika bjelobrdske kulture koja je nastala miješanjem kulturnih tradicija slavenskog supstrata s novopridošlim mađarskim populacijama. Područje njihovog rasprostiranja obuhvaća prostor od Jadranskog mora, preko Karpatske kotline pa sve do Baltičkog mora. Nošene su ponekad kao prstenje, nekad kao naušnice, a ponekad kao ukras upleten u kosi. Nekoliko primjera S karičica su i eksponati na ovoj izložbi. Zbog dugog vremenskog perioda korištenja S – karičice nisu pouzdane u preciznom datiranju grobnih cjelina. Filigranski nakit koji nije tipičan za bjelobrdsku kulturu može se usporediti sa starohrvatskim nakitom prisutnim u nekropolama južnih krajeva. Takvi nakitni oblici svjedoče o migracijama starohrvatskog stanovništva i utjecaju južnih krajeva. Na dijelu lokaliteta koje je zauzimalo naselje istraženo je više objekata od kojih se neki mogu okarakterizirati kao poluukopane kuće, bunari, vatrišta te jame različitih namjena. Iz takvih objekata potječe velika količina keramike. Nekoliko keramičkih oblika, koji su prošli i proces restauracije, također su prezentirani i na ovoj izložbi. Pojedini nalazi upućuju na činjenicu da je naselje postojalo i u 8. ili 9. stoljeću, no zbog njihove malobrojnosti ne može se sa sigurnošću rekonstruirati sam početak života ovog srednjovjekovnog mjesta.

Naroskane naušnice (autor M. Topić)

Naušnice s tri koljenca (autor M. Topić)

Posljednjih godina na području Đakovštine provedeno je mnogo arheoloških istraživanja na raznim lokalitetima. Svi oni svjedoče o bogatoj kulturnoj ostavštini ovoga kraja. Većina tih istraživanja bila je zaštitnog karaktera. Mnogo naših sugrađana sudjelovalo je i u samim arheološkim radovima kao pomoćno osoblje, te tako dobilo bolji uvid u raznolikost i količinu materijalnih ostataka prošlih vremena, ali i u tijek samog procesa istraživanja. Buđenjem interesa kod sugrađana za upoznavanje kulturne baštine, povećava se vjerojatnost za njezinim očuvanjem, a to je ujedno i cilj ovakvih izložbi. Poznavanje vlastite prošlosti uvijek donosi višestruku korist, osim obogaćivanja vlastite kulturne i turističke ponude, te učenja životnih lekcija iz tuđeg iskustva, ono također omogućava svakom zainteresiranom pojedincu da proživi više života i stekne različita iskustva gledajući svijet kroz oči nekog drugog vremena i neke druge osobe.